

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи Қаландаров Сарабек Давлатёрович дар мавзуи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики арабзабони Халичи Форс (Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар, Амороти Муттаҳидаи Араб)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ.

Диссертатсияи доктории Қаландаров Сарабек Давлатёрович ба таҳқиқи яке аз мавзӯҳои муҳим – омӯзиши нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики арабзабони Халичи Форс бахшида шудааст.

Таҷрибаи ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халичи Форс собит месозад, ки дар раванди оммавигардонии муносибатҳои гуногунҷанбаи ин кишварҳо матбуоти даврӣ, хосса агентҳои иттилоотӣ нақши муҳим дорад.

Дар диссертатсия омилҳои таҳкимсозии муносибатҳои Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халичи Форс баррасӣ гардида, нақши васоити ахбори оммаи ин кишварҳо дар инъикоси раванди ташаккул ва рушди ҳамкориҳои дучониба, бо назардошти мавқеи муносибати расонаҳо, хусусиятҳои мавзӯиву мундариҷавӣ ва шакливу жанрии матолиб муайян карда шудааст. Аз ин рӯ, мавзуи мавриди таҳқиқиро аз назари интиҳоб метавон муҳиму арзишманд донист, зеро доир ба нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики араби Халичи Форс баъзе пажӯҳишҳои ҷузъӣ ба анҷом расида бошад ҳам, аммо то ҳол нақши ВАО дар инъикоси паҳлуҳои гуногуни ҳамкориҳои ин кишварҳо мавриди омӯзиши монографӣ қарор нагирифтааст.

Аз муҳтавои диссертатсия маълум мегардад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи сиёсати хориҷии худ бо мамолики араб, чи дар асоси муносибатҳои дучониба ва чи дар заминаи ҳамкориҳои бисёрҷониба самтҳои афзалиятноки ҳамкорихоро муайян намудааст. Дар замони соҳибистиклолии кишвар муносибатҳо бо аксарияти кишварҳои араб, бахусус, кишварҳои араби Халичи Форс рушд ва таҳким ёфтааст.

Диссертатсияи Қаландаров Сарабек Давлатёрович аз муқаддима, чаҳор боб ва хулосаю рӯйхати адабиёт иборат аст.

Ҳамчунин, дар диссертатсия мавқеи кишварҳои араб дар фазои геополитикии ҷаҳони муосир баррасӣ шуда, ҷанбаҳои таърихӣ ва вазъи кунунии муносибатҳои Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халичи Форс

муайян гардидааст. Муаллиф вежагиҳои агентҳои иттилоотии кишварҳои араб (ШАС, АМА, Қатар)-ро муайян намуда, таносуби инъикоси равобити дипломатӣ, сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангиро дар заминаи ҳамин агентҳо баррасӣ кардааст.

Дар диссертатсия инъикоси ҳаводиси Тоҷикистон дар расонаҳои кишварҳои араби Халиҷи Форс ва бозтоби рӯйдодҳои кишварҳои араби Халиҷи Форс дар ВАО-и Тоҷикистон ба таври муқоиса пажӯҳиш шудааст.

Омӯзиш ва таҳқиқи маводи расонаҳои кишварҳо собит менамояд, ки тайи солҳои охир муносибат ва ҳамкориҳои гуногунҷанбаи Тоҷикистон бо кишварҳои араб (ШАС, АМА ва Қатар) дар сатҳи хуб қарор дошта, дар ҳоли рушд аст. Робитаҳои сиёсии Тоҷикистон бо кишварҳои ғавқуззикр, махсусан пас, аз ифтиҳои сафоратҳо ва сафарҳои ҷандинқаратаи Президенти Тоҷикистон ба ин давлатҳо, вусъат ва таҳким ёфта, муносибатҳои дуҷониба ба марҳилаи сифатан нав ворид шудааст.

Диссертант ҳангоми пажӯҳиш аз методҳои таърихӣ, тавсифӣ, муқоисавӣ, омӯрӣ ва таҳлили контентӣ истифода кардааст. Ҷолиб он аст, ки дар диссертатсия маводи дар агентҳои иттилоотӣ доир ба мавзӯ ҷопшуда сол ба сол бо овардани омӯр муфасссал муқоиса шудааст.

Саҳми шахсии муаллифи диссертатсия, инчунин, дар таълифоти марбут ба мавзӯи мавриди назар анҷом додаш, ки дар қолаби монография ва мақолаҳои илмӣ ба таъъ расидаанд, айён аст.

Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои таҳқиқи Қаландаров С.Д. маҷмуан баён шуда, феҳристи адабиёт тибқи меъёр ва талаботи ҷорӣ мураттаб гардидааст.

Диссертатсия ва автореферати Қаландаров Сарабек Давлатёрович дар мавзӯи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс (Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар, Амӯроти Муттаҳидаи Араб)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ ба талаботи бандҳои 32-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқат менамояд.

Муҳтавои асосии диссертатсия дар 1 монография ва 28 мақолаи муаллиф, аз ҷумла 21 мақолаи дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷопшуда инъикос ёфтааст. Автореферати диссертатсия ва мақолаҳои нашрқардаи унвонҷӯ фарогири мазмуну муҳтавои диссертатсия мебошанд. Мақолаҳои илмии интишорёфтаи муаллиф ва теъдоди маводи ҷопшуда ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат менамоянд.

Дар матни диссертатсияи Қаландаров Сарабек Давлатёрович истифодаи мавод бидуни ишора ба муаллиф ё маъхаз ба назар намерасад. Ин аз риояи банди 37-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

Дар хулосаи диссертатсия дастовардҳои таҳқиқ ва моҳияти масъалаҳои меҳварӣ зикр ёфта, дурнамои мавзуи кори диссертатсионӣ таъйин гардидааст.

Аҳаммияти таҳқиқ, нағзҳои илмӣ диссертатсия ва арзиши назарию амалии онро ба эътибор гирифта, комиссияи эксперти ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи доктории Қаландаров Сарабек Давлатёрович дар мавзуи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс (Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар, Амороти Муттаҳидаи Араб)» кори таҳқиқии анҷомёфта ҳисобида шуда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад. Бинобар ин, ин диссертатсияро барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.10 – Рӯзманигорӣ ба ҳимоя пешниҳод кардан ҷоиз аст.

Комиссияи эксперти дар асоси банди 60-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Қаландаров Сарабек Давлатёрович дар мавзуи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс (Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар, Амороти Муттаҳидаи Араб)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тариқи овоздиҳии ошкоро ба ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи эксперти муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқонашон ба ихтисоси 10.01.10 – Рӯзманигорӣ мувофиқатдоранд, ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

– **Хочазод Саидмурод** – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи умумидонишгоҳии забони тоҷикӣ Донишгоҳи омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ;

– **Афсаҳзод Аббоси Аълоҳон** – доктори илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи журналистикаи миллии ва байналмилалӣ факултети филологияи рус, журналистика ва медиатеҳнологияҳои Муассисаи таълимии байнидавлатии маълумоти олии Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон;

– **Ҳасанова Тахмина Ғаюровна** – доктори илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи лингвистикаи Филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М. В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе.

3. Ба сифати муассисаи пешбар **Муассисаи давлатии таълимии «Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода»** пешниҳод мешавад.

4. Барои гузоштани эълони ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферати он дар сомонаҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳукуқи дастнавис ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъйиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шурои диссертатсионӣ

Муродӣ Мурод Бердӣ

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шурои диссертатсионӣ

Саъдуллоев Ҷамшед
Муллокомилевич

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шурои диссертатсионӣ

Салихов Нуралӣ Назарович

«09» июли соли 2025.